

עפ"ת 6586/12/20 - עוודאללה חמזה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 6586-12-20
חמזה נ' מדינת ישראל

לפני:
כב' השופט אהרן פרקש, נשיא
כב' השופט עודד שחם
כב' השופט אברהם רובין

עוודאללה חמזה
ע"י ב"כ עו"ד ד' ברהום

המערער

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד ז' גיאת מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

נגד
המשיבה

פסק דין

1. בפנינו ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בירושלים בת"ד 3832-12-16 (כב' השופטת ש' זוכוביצקי-אורי). הערעור מופנה נגד הכרעת הדין (24.10.19), וגזר הדין (20.10.20). בהכרעת הדין, הורשע המערער בעבירה לפי סעיף 1א64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן - פקודת התעבורה). בגזר הדין, נגזרו על המערער חודשיים מאסר בפועל, לגביהם נקבע כי ירוצו בעבודות שירות; מאסר על תנאי; פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של ששה חודשים; פסילה על תנאי; ופיצוי למתלון.

2. לאחר שנתנו דעתנו לטענות הצדדים, על רקע החומר שבפנינו, הגענו למסקנה, כי יש לדחות את הערעור, על שני חלקיו. תחילה, להכרעת הדין.

3. נקודת המוצא לדיון מצויה בסעיף 1א64 לפקודת התעבורה. סעיף זה קובע, כי נוסע ברכב המעורב בתאונה שבה נפגע אדם, חייב להתקשר לגופי ההצלה הנחוצים ולהזעיקם למקום התאונה, בהקדם האפשרי בניסבות העניין, אלא אם נוהג הרכב עצר והזעיק עזרה.

4. במישור העובדתי עולה מהכרעת הדין, כי ביום 28.9.16, בסביבות השעה 14:30, נסע המערער בכלי רכב, שהיה נהוג על ידי אחר (מר יוסף עוודאללה, להלן - הנהג). הנהג עבר לנתיב השמאלי תוך עקיפת כלי רכב שהיו לפניו; ופגע באופנוע שנסע בכיוון הנסיעה הנגדי. אין חולק, כי בתאונה נפגע רוכב האופנוע. אין חולק גם, כי המערער לא התקשר בהמשך לכך לגופי ההצלה הנחוצים במהלך הנסיעה. המחלוקת בתיק זה נגעה לשתי שאלות עיקריות: האחת, האם הוכח היסוד הנפשי הנדרש לשם הרשעת המערער בעבירה שיוחסה לו; השנייה, האם המערער עמד בחובה להתקשר לגופי ההצלה הנחוצים בהקדם האפשרי בניסבות העניין.

5. אשר ליסוד הנפשי. היסוד הנפשי הנדרש לגיבוש האחריות הפלילית בעבירה הנדונה הוא מחשבה פלילית. בהקשר זה, הכירה הפסיקה בחזקת המודעות, לפיה "אדם מודע, בדרך כלל, למשמעות התנהגותו, מבחינת טיבה הפיזי, קיום נסיבותיה ואפשרות גרימת התוצאות הטבעיות שעשויות לצמוח ממנה" (ע"פ 8150/05 חסון נ' מדינת ישראל (6.3.2007)), בפסקה 14 לפסק הדין; להנחה העובדתית כי אדם מודע לתוצאה הטבעית הנובעת מהתנהגותו, ראו גם

ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין חלק א (1984), בעמוד 544).

6. נוכח חזקה זו, קמה הנחה כי המערער היה מודע לנסיבות העניין, ובכלל זה לכך שרכב האופנוע נפגע. מסקנה זו מתחזקת במידה ניכרת נוכח נסיבות התאונה. המערער נסע בג'יפ, כלי רכב גדול ממדים. כלי רכב זה נסע במהירות, תוך עקיפת כלי רכב אחרים, על פי הטענה בשל תחושה סובייקטיבית של הנהג ושל המערער (אשר בפועל לא היה לה יסוד), כי רודפים אחריהם, בהמשך לקטטה אלימה בה היו מעורבים קודם לכן. הוא פגע באופנוע, כלי רכב קטן, ובלתי ממוגן. לא למותר לציין, כי המערער אישר בהודעתו במשטרה (ת/5), כי היה מודע לתאונה בין הג'יפ לבין הקטנוע (בשורה 23 להודעה; ההודעה הוגשה בהסכמה בבית משפט קמא). המערער אף מסר, כי ראה את התאונה (בשורות 33 - 34 להודעתו האמורה).

7. בפי המערער אין טענה משכנעת, העשויה לסתור את החזקה כי היה מודע לנסיבות אלה. הכחשתו הלקונית כי היה מודע לכך שרכב האופנוע נפגע (פרוטוקול, עמוד 64), אינה מתמודדת עם הנסיבות האמורות. יתר על כן, עת נשאל המערער במשטרה אם התקשר לאמבולנס ודיווח כי יש נפגע כתוצאה מהתאונה, לא טען כי לא היה מודע לפגיעה, אלא תירץ כי היה מפוחד, ולא ידע מה לעשות (בשורה 50). מדברים אלה עולה תמיכה במסקנת בית משפט קמא, כי המערער חשד בפועל בכך שנפגע אדם בתאונה, ולפיה יש לראותו כמי שידע על כך, נוכח תחולתה של תורת עצימת עיניים (סעיף 20(ב) לחוק העונשין, תשל"ז - 1977).

8. תמיכה נוספת במסקנה זו עולה מכך שעדותו של המערער הייתה חמקנית, דווקא בנקודה הנוגעת לסוג כלי הרכב שנפגע על ידי הג'יפ בו נסע המערער. נזכיר, כי בהודעתו של המערער במשטרה, ידע לומר כי הג'יפ פגע בקטנוע. בעדותו שינה את טעמו, וטען כי אינו יודע מה פגע בג'יפ, האם אבן, כלב (עמוד 68; ראו גם בעמוד 69). שינוי זה בעדות, בנקודה שיש לה חשיבות לשאלה מה הבין המערער בזמן אמת, נוטה לתמוך במסקנה כי לכל הפחות, חשד המערער בכך שרכב האופנוע נפגע בתאונה.

9. תמיכה נוספת במסקנה זו עולה מעדות אביו של המערער. האב העיד כי חמש דקות לאחר שהמערער הגיע הביתה, וסיפר לו על שאירע, התקשר למשטרה, נוכח חשש שקרה דבר מה לרכב האופנוע (פרוטוקול, עמוד 70). הדברים אינם מהווים ראיה ישירה למצב דעתו של המערער באותה עת. עם זאת, הם מהווים אינדיקציה עקיפה, בעלת משמעות, למודעותו בדבר הפגיעה שנגרמה לרכב הקטנוע בתאונה.

10. בשולי הדברים נעיר, כי בערעורו טען המערער לאי התאמה בהכרעת הדין, בה נקבע, מחד, כי התקיימה בו המודעות הנדרשת לכך שאדם נפגע בתאונה, ומאידך, כי בנהג לא התקיימה מודעות כאמור. אי התאמה נטענת זו אינה עוד בנמצא, לאחר שערעור המדינה בעפ"ת 1401-12-20 התקבל, ונקבעה אחריות הנהג על פי החלופה בדין, המבוססת על מודעות לכך שנפגע אדם בתאונה. ממילא, נשמט הבסיס לטענה זו בדבר דיבור בשני קולות, כביכול, בפסק הדין.

11. נוכח כל אלה, לא מצאנו כל עילה להתערב בהכרעתו של בית משפט קמא, לפיה התקיים במערער היסוד הנפשי הנדרש לשם הרשעתו בעבירה.

12. המערער טוען גם, כי לא הפר את החובה להתקשר לגופי ההצלה הנחוצים ולהזעיקם למקום התאונה, בהקדם האפשרי בנסיבות העניין. אף טענה זו יש לדחות. המערער לא התקשר לגוף הצלה כלשהו בתכוף לתאונה, אשר התרחשה, כאמור, בסביבות השעה 14:30. אביו התקשר למשטרה בשעה 15:00 (ראו הודעת המערער ת/5, שורה

44). מדובר בבירור בהפרה של החובה לפנות לגופי ההצלה הרלוונטיים בהקדם האפשרי. המערער לא נהג בכלי הרכב בעת המקרה. בא כוחו לא חלק בדיון שבפנינו כי מכשיר טלפון נייד היה נגיש לו באותה עת. במצב זה, ברור כי הפנייה למשטרה (אשר לא ברור לחלוטין כי היא גוף ההצלה הנחוץ במקרה זה), לא נעשתה בהקדם האפשרי. מסקנה זו מתחזקת נוכח תכליתה של החובה הנדונה - היינו, הצלת חיי אדם, ושמירה על שלמות גופו. לשון החוק, כמו גם תכלית זו, מחייבים פנייה בדחיפות לגופי ההצלה. בהקשר זה, איחור קל עלול להיות בעל תוצאות קשות, ולעתים גם בלתי הפיכות.

13. לאמור לעיל נוסף, כי הדרישה הקבועה בדיון היא דרישה אלמנטרית ומינימליסטית. המערער לא נדרש לעשות פעולה אקטיבית על מנת לסייע לנפגע. כל שנדרש הוא לבצע שיחת טלפון, בהקדם האפשרי, לגופי ההצלה. טענת המערער כי היה לחוץ ונסער, נוכח תחושתו כי הוא והנהג מצויים במרדף, אינה יכולה להסביר את ההימנעות מקיום חובה בסיסית זו. הדברים אמורים ביתר שאת, באין בסיס מציאותי לטענת המרדף.

14. נוכח כל האמור, יש לדחות את הערעור על הכרעת הדיון.

אשר לגזר הדיון. העונש שהושת על המערער סביר ומאוזן. הוא נותן את המשקל הראוי לתכליות הענישה, ובהן גמול והרתעה. הוא נותן משקל ראוי גם לנסיבותיו האישיות של המערער, כמו גם לחלוף הזמן מאז האירוע. אין בעונש סטייה ממדיניות הענישה הנדרשת, קל וחומר סטייה מהותית, העשויה להצדיק התערבות. לא למותר להעיר, כי עבודות השירות שהושתו על המערער תואמות את המלצת שירות המבחן, אשר מסר תסקיר מפורט בעניינו של המערער. אף כי המערער לא נהג בכלי הרכב בעת התאונה, העבירה שביצע הייתה בזיקה ישירה להתנהגות בדרך, ומשכך עונש הפסילה שהושת עליו הוא ממין העניין. אשר לפיצויים למתלונן, הרי שהמערער לא צירף את המתלונן לערעור, ודי בנימוק זה על מנת לדחות את הערעור.

15. התוצאה של כל האמור היא, כי הערעור, על שני חלקיו, נדחה.

על המערער לתאם עם הממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר, עד ליום 8.4.21, מועד התייצבותו לביצוע עבודות השירות.

פסילת רישיון הנהיגה תיכנס לתוקף ביום 8.4.21 ותימנה ממועד זה. על המערער להפקיד את רישיונו עד למועד זה בבית המשפט לתעבורה בירושלים.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדיון לממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר.

המזכירות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתן היום, ח' ניסן תשפ"א, 21 מרץ 2021, בהעדר הצדדים.

אברהם רובין, שופט

עודד שחם, שופט

**אהרן פרקש, נשיא
[אב"ד]**